

Gimnazjum nr 14 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Władysława Jagiełły w Płocku

Program Profilaktyki

*„Działania profilaktyczne to te,
które stwarzają człowiekowi okazję
do aktywnego uczestnictwa w gromadzeniu
doświadczeń powodujących wzrost jego
zdolności do radzenia sobie w potencjalnie
trudnych sytuacjach życiowych”*

*(Gerard Edwards,
doradca ds. profilaktyki w rządzie amerykańskim)*

- I. WSTĘP
- II. CHARAKTERYSTYKA OKRESU ROZWOJOWEGO
- III. PODSTAWY PRAWNE
- IV. CELE SZKOLNEJ PROFILAKTYKI
- V. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE
- VI. REALIZATORZY SZKOLNYCH DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH
- VII. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH
- VIII. OCZEKIWANE EFEKTY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH
- IX. PODSUMOWANIE

I. WSTĘP

Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły i program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb środowiska.

Zadaniem szkolnej profilaktyki jest chronienie młodzieży przed zagrożeniami poprzez działania wychowawczo – profilaktyczne, a także reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania ryzykownych zachowań.

W rozumieniu potocznym profilaktyka oznacza zapobieganie występowaniu zjawisk niepożądanych. Według W. Okonia profilaktyka to ogół działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom rozwoju i zachowaniu się ludzi. W pedagogice oznacza zapobieganie powstawaniu u dzieci niepożądanych przyzwyczajzeń i postaw, błędów w uczeniu się lub postawie ciała. W tym znaczeniu profilaktyka oznacza wszelkie pożądane oddziaływanie pedagogiczne, wytwarzając bowiem wartościowe cechy, jednocześnie zapobiega powstawaniu cech niepożądanych.

Współczesne podejście profilaktyki obejmuje trzy stopnie działań profilaktycznych:

Profilaktyka I stopnia

skierowana do grup niskiego ryzyka, obejmująca szerokie i niezdiagnozowane grupy osób, której celem jest promocja zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji zachowań ryzykownych;

Profilaktyka II stopnia

adresowana do grup podwyższonego ryzyka i osób po inicjacji zachowań ryzykownych, której celem jest obniżenie czasu i głębokości dysfunkcji, wycofanie się z ryzykownego działania;

Profilaktyka III stopnia

skierowana do grup wysokiego ryzyka obejmująca działania lecznicze, rehabilitacyjne oraz resocjalizacyjne, której celem jest przeciwdziałanie rozszerzaniu się degradacji społecznej oraz powrót do normalnego funkcjonowania.

Celem dyrekcji, wychowawców, nauczycieli, pedagoga i psychologa szkolnego oraz współpracujących instytucji jest i będzie podejmowanie takich działań, które ograniczą czynniki ryzyka i wzmocnią pozytywne zachowania uczniów.

II. CHARAKTERYSTYKA OKRESU ROZWOJOWEGO

1. Spośród wszystkich faz rozwojowych okres dojrzewania stanowi szczególną fazę w życiu człowieka. Z perspektywy społecznej dokonują się w nim zmiany w obrazie siebie, formują się nowe wzorce relacji interpersonalnych, wzrasta liczba i jakość nowych doświadczeń osobistych i społecznych. Rozwijane są w tym czasie umiejętności pozwalające na kształtowanie poczucia własnej kompetencji. Młody człowiek osiąga nowy status społeczny, zwiększają się jego możliwości osiągnięcia celów, otrzymywania wzmocnień i kształtowania nowych zachowań.

2. Wiek 13 – 16 lat określa się jako okres ryzyka ze względu na podejmowanie przez młodzież zachowań problemowych. Szkoła, ze względu na spędzanie znacznej części aktywnego życia młodzieży, jest głównym terenem działań profilaktycznych I fazy. Tu spotykają się najważniejsze dla młodego człowieka osoby dorosłe, rodzice i nauczyciele.

III. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną programu profilaktyki są następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Konwencja o Prawach Dziecka,
3. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku,
4. Ustawa o Systemie Oświaty z dn. 7 września 1991r. (Dz. UZ 1996 r. Nr 67, poz.329 z późniejszymi zmianami),
5. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jednolity) z dnia 9 listopada 1995r.,
6. Polska Deklaracja w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z grudnia 1995 roku,
7. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity) z dnia 24 kwietnia 1997 roku,
8. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2002 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
9. Rozporządzenie MENiS z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół,
10. Rozporządzeniu MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (Dz. U. Nr 26. z 2003 r., poz. 226),
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą,
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485, z późniejszymi zmianami)
13. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009r. Nr 4, poz.17).
14. Rozporządzenie MEN z dn. 27.08.2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
15. Rozporządzenie MEN z dnia 30.04.2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
16. Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,
17. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
18. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii,
19. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV.
20. Dokumenty wewnętrzne: Statut GWJ oraz Program Wychowawczy.

IV. CELE SZKOLNEJ PROFILAKTYKI:

OGÓLNE:

1. Przeciwdziałanie uzależnieniom: alkohol, nikotyna, narkotyki.
2. Przeciwdziałanie agresji słownej i fizycznej.
3. Przeciwdziałanie nieuzasadnionej absencji na zajęciach szkolnych.

SZCZEGÓŁOWE:

1. Uświadomienie uczniom skutków opuszczania zajęć.
2. Dostarczanie uczniom i rodzicom adekwatnych informacji na temat skutków ryzykownych zachowań i umożliwienie racjonalnego wyboru własnych postępowań.
3. Dostarczenie uczniom i rodzicom informacji na temat szkodliwości palenia papierosów i spożywania alkoholu, używania narkotyków oraz środków psychotropowych i dopalaczy.
4. Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
5. Reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób zachowań ryzykownych, informowanie o tym wychowawców, rodziców, a w razie potrzeby odwoływanie się do specjalistycznej pomocy.
6. Pomoc wychowawcom, uczniom i rodzicom w organizowaniu, kontaktów ze specjalistami.
7. Przygotowanie uczniów do radzenia sobie w grupie.
8. Uczenie rozwiązywania problemów w sposób bezkonfliktowy.
9. Ścisła współpraca z rodzicami w celu likwidacji zachowań ryzykownych.
10. Kształtowanie umiejętności właściwego postrzegania siebie i innych.
11. Kształtowanie postaw akceptowanych społecznie.
12. Budowanie poczucia bezpieczeństwa w szkole.
13. Przekazywanie wiedzy na temat zagrożeń płynących z nieodpowiedniego korzystania z mediów i uczenie krytycznego stosunku do mediów.

Placówka jest szkołą przyjazną i bezpieczną, w której nie istnieje problem dyskryminacji i nie występują zachowania ryzykowne. Szkoła kładzie nacisk na wychowanie dzieci młodzieży w duchu tolerancji. Proces ten odbywa się poprzez: rozmowy na lekcjach wychowawczych, na lekcjach przedmiotowych, w trakcie wyjazdów zagranicznych. W działaniach takich uczestniczą wszyscy nauczyciele, uczniowie, rodzice oraz pracownicy szkoły. Wszystkie te działania są prowadzone systematycznie oraz są dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów i ich rodziców.

V. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE

L.P.	CZYNNIKI RYZYKA	CZYNNIKI CHRONIĄCE
1.	ZACHOWANIA AGRESYWNE, PRZEMOC	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznanie przez uczniów sposobów bezbolesnego rozładowywania agresji. 2. Wiedza na temat pokonywania stresu. 3. Kontakt nauczycieli, wychowawców z domem rodzinnym. 4. Uczenie asertywności. 5. Praca nad szacunkiem wobec siebie i innych. 6. Postawa nauczyciela – szacunek wobec ucznia; nauczyciel – wzorem. 7. Opracowanie klasowych i indywidualnych kontraktów dotyczących eliminacji zachowań agresywnych. 8. Zwiększanie poczucia własnej wartości i poszanowania tożsamości własnej i rówieśników.
2.	NARKOMANIA, ALKOHOL, PAPIEROSY, ŚRODKI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgromadzenie materiałów, nowoczesnych środków dydaktycznych nt. profilaktyki

	PSYCHOTROPOWE I DOPALACZE	<ul style="list-style-type: none"> uzależnień. 2. Prowadzenie programów profilaktycznych lub ich elementów o tematyce uzależnień dla rodziców i uczniów. 3. Wzmocnienie kontroli w miejscach, w których uczniowie palą papierosy. 4. Pozyskanie współpracowników PPP, policji, rodziców w walce z nałogami. 5. Zapoznanie z organizacjami pomagającymi w pracy na rzecz przeciwdziałania kontaktowi uczniów z używkami. 6. Wzmacnianie w uczniach umiejętności odmawiania.
3.	NIEWŁAŚCIWA POSTAWA EDUKACYJNA, WAGARY	<ul style="list-style-type: none"> 1. Motywowanie uczniów do nauki przez stosowanie aktywnych metod pracy. 2. Wzmacnianie samooceny. 3. Rozwijanie zainteresowań uczniów. 4. Monitorowanie absencji uczniów w szkole. 5. Indywidualizacja procesu nauczania i oceniania w stosunku do wybranych uczniów. 6. Wzmacnianie elementów motywacji w systemie oceniania. 7. Wyposażenie rodziców w wiedzę na temat przyczyn niepowodzeń dydaktycznych oraz sposobów pracy z uczniem w domu. 8. Zajęcia warsztatowe „Jak uczyć się efektywnie?”. 9. Organizowanie konkursów szkolnych.
4.	WULGARYZMY, BRAK KULTURY OSOBISTEJ	<ul style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie zajęć integrujących zespoły klasowe. 2. Zajęcia warsztatowe z komunikacji interpersonalnej, uczące wzajemnego szacunku do siebie i do dorosłych. 3. Nauka krytycznego podejścia do mediów.
5.	AKTY WANDALIZMU W SZKOLE	<ul style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postawy poszanowania prawa, przestrzeganie norm. 2. Wypracowanie norm postępowania wobec osób niszczących sprzęt w szkole. 3. Informowanie rodziców o przejawach demolowania mienia szkoły.
6.	NIEZDROWY I NIEHIGIENICZNY TRYB ŻYCIA	<ul style="list-style-type: none"> 1. Dostarczanie wiedzy uczniom i rodzicom na temat konsekwencji działań. 2. Wzmacnianie umiejętności odmawiania. 3. Podniesienie poziomu świadomości młodzieży. 4. Wyposażenie uczniów w wiedzę zmierzającą do opóźnienia inicjacji seksualnej. 5. Organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych.

7.	UBÓSTWO, BEZROBOCIE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukazanie alternatywnych sposobów spędzania czasu. 2. Pomoc w precyzowaniu celów życiowych w tym właściwa orientacja zawodowa. 3. Podniesienie poziomu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach. 4. Zwiększenie wrażliwości na drugiego człowieka, zachęcanie do aktywności w pomaganiu ubogim, starszym i niepełnosprawnym.
----	---------------------	--

VI. REALIZATORZY SZKOLNYCH DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Dyrektor/wicedyrektor szkoły, jako realizator działań profilaktycznych:
 - a) dba o doskonalenie nauczycieli,
 - b) finansuje, monitoruje pracę wychowawców klas, psychologa szkolnego i pedagoga szkolnego
 - c) wyznacza odpowiedzialnych za realizację.
2. Nauczyciel wychowawca:
 - a) doskonalili swoje kwalifikacje i zdobywa nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych,
 - b) realizuje zadania we współpracy z rodzicami,
 - c) dba o poczucie bezpieczeństwa i akceptację ucznia w klasie,
 - d) jest wzorem konstruktywnych zachowań.
3. Psycholog szkolny i pedagog szkolny:
 - a) podejmuje działania profilaktyczno- wychowawcze wynikające ze szkolnego programu wychowawczego i szkolnego programu profilaktyki w stosunku do uczniów i rodziców z udziałem nauczycieli.
4. Pielęgniarka szkolna:
 - a) dba o rozwój, zdrowie i higienę osobistą uczniów,
 - b) jest odpowiedzialna za szerzenie oświaty zdrowotnej i ekologicznej w szkole,
 - c) realizuje programy profilaktyczne,
 - d) przeprowadza wywiady środowiskowe,
 - e) podejmuje odpowiednie działania w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.
5. Specjaliści zaproszeni do współpracy z:
 - a) Poradni Pedagogiczno Psychologicznych,
 - b) Policji,
 - c) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
 - d) Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
 - e) Zespołu Niezależnych Realizatorów Profilaktycznych,
 - f) Punktu Konsultacyjnego MONAR,
 - g) Sądu Rodzinnego – kurator sądowy.
6. Rodzice:
 - a) korzystają z pomocy i wsparcia ze strony psychologa i pedagoga szkolnego,
 - b) biorą udział w tworzeniu i ewaluacji szkolnego programu profilaktyki,
 - c) przekazują pozytywne wartości i postawy swoim dzieciom, są dla nich wzorcem do naśladowania.

VII. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Analiza sposobu realizacji zadań szkoły wynikających z przepisów prawnych, statutu szkoły i programu wychowawczego szkoły.
2. Monitorowanie zagrożeń w postaci:

- a) półsemestralnych i semestralnych analiz postępów i zagrożeń uczniów w nauce i w zachowaniu w poszczególnych klasach zespół nauczycieli pod kierownictwem dyrekcji szkoły,
 - b) wielokrotnych w ciągu roku szkolnego rozmów wychowawców, psychologa szkolnego i pedagoga szkolnego z zespołami klasowymi, dających wgląd w pojawiające się problemy i sygnały o niepokojących nastrojach i zachowaniach,
 - c) rozmów wychowawców, poszczególnych nauczycieli i pedagoga szkolnego z rodzicami przy okazji wywiadówek, i w przypadkach Indywidualnych potrzeb,
 - d) okresowych anonimowych ankiet dla uczniów i dla rodziców, w których pojawiają się pytania o przejawy zachowań ryzykownych i dysfunkcyjnych spotykanych u uczniów w szkole i poza nią.
3. Działania szkoły w kierunkach wskazanych w wyniku diagnozy:
- a) stała współpraca z rodzicami w celu przekazywania im wiedzy na temat zagrożeń, a także zapoznanie ich z działaniami szkoły wynikającymi z planu,
 - b) doskonalenie umiejętności nauczycieli (rozszerzenie wiedzy o takie zagadnienia jak: wiedza na temat uzależnień, agresja, sposoby postępowania w konkretnych przypadkach i stosowanie formy pomocy),
 - c) systematyczne omawianie w ramach Zespołu Wychowawczego oraz Rady Pedagogicznej efektów realizacji planu profilaktycznego w szkole,
 - d) wyposażanie biblioteki szkolnej w fachowe materiały i publikacje dotyczące wychowania i profilaktyki,
 - e) opracowanie cyklu tematów do pracy z młodzieżą na godzinach wychowawczych,
 - f) realizacja współpracy z Urzędem Miejskim /Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, Pełnomocnik Zarządu Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik Zarządu Miasta ds. Uzależnień, itp.
 - g) realizacja współpracy z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną,
 - h) realizacja współpracy z Policją, Sądem i Strażą Miejską,
 - i) realizacja współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
 - j) praca nad odpowiednią atmosferą wychowawczą w szkole,
 - k) organizowanie systematycznych, profilaktycznych zajęć edukacyjnych w ramach lekcji wychowawczych, zastępstw doraźnych lub spotkań dodatkowych,
 - l) organizowanie w szkole imprez tematycznych (happeningi, konkursy, przedstawienia i spektakle profilaktyczne, itp.),
 - m) realizowanie programów profilaktycznych przez pedagoga, psychologa szkolnego oraz specjalistów z zewnątrz,
 - n) organizowanie różnorodnych zajęć pozalekcyjnych w celu zapewnienia uczniom alternatywnych możliwości spędzania czasu wolnego,
 - o) tworzenie różnorodnej i atrakcyjnej oferty w toku zajęć edukacyjnych.
4. Ewaluacja programu profilaktycznego w ramach wewnątrzszkolnego systemu mierzenia jakości pracy szkoły:
- a) ankiety ewaluacyjne po programach profilaktycznych, przeprowadzone wśród uczniów przez realizatorów programów,
 - b) sprawozdania od realizatorów programów,
 - c) wyniki klasyfikacji i frekwencji w poszczególnych klasach.

VIII. OCZEKIWANE EFEKTY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

UCZNIOWIE:

1. Zwiększenie osobistego zaangażowania i motywacji do abstynencji i powściągliwości.
2. Zwiększenie zrozumienia, że przyjmowanie środków psychotropowych i dopalaczy nie jest w zgodzie z wartościowym stylem życia.

3. Zwiększenie świadomości osobistego i społecznego zagrożenia konsekwencjami picia i nadużywania środków psychotropowych i dopalaczy.
4. Nabycie zdolności samodzielnego dokonywania wyboru zachowań właściwych dla zdrowia własnego i innych.
5. Zwiększenie motywacji do systematycznego i punktualnego uczęszczania na zajęcia szkolne.
6. Nabycie umiejętności korzystania z zasad savoir – vivre'u i podniesienie poziomu kultury osobistej.
7. Nabycie umiejętności bezpiecznego radzenia sobie z agresją oraz rozwiązywania konfliktów i problemów.
8. Uporządkowanie własnego świata wartości i wypracowanie pozytywnego obrazu siebie.

RODZICE:

1. Usystematyzowanie wiedzy na temat uzależnień, mechanizmów agresji i przemocy.
2. Podwyższenie kompetencji wychowawczych oraz profilaktycznych.
3. Zwiększenie współpracy z nauczycielami i środowiskiem lokalnym we wspólnych działaniach profilaktycznych.

NAUCZYCIELE:

1. Doskonalenie umiejętności w prowadzeniu pracy profilaktycznej.

IX. PODSUMOWANIE

Szkolny program działań profilaktycznych jest integralną, choć wyodrębnioną, częścią szkolnego programu wychowawczego nastawioną na wspomaganie młodego człowieka w jego prawidłowym rozwoju i ochronę przed zagrożeniami. Jest aktualizowany w miarę potrzeb, bowiem nieustannie zmieniają się wyzwania stojące przed młodzieżą i systemem szkolnym.

Zgodnie z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009r. Nr 4, poz.17), działalność edukacyjna szkoły jest określona m.in. przez program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

Ponieważ szkoła jest szkołą elitarną, w której nie obserwuje się zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży, dlatego też program profilaktyczny koncentruje się na zapobieganiu występowania zachowań ryzykownych.

Planując działania profilaktyczne szkoły bierzemy pod uwagę nie tylko potrzeby uczniów, ich rodziców, specyfikę szkoły, ale także informacje zwrotne uzyskane od uczestników programów (uczniów, rodziców oraz nauczycieli).

Ewaluacji programu profilaktyki zagrożeń dokonuje corocznie Zespół zadaniowy do monitorowania ewaluacji *Programu Wychowawczego i Profilaktyki Szkoły* na podstawie rozmów z wychowawcami, nauczycielami, uczniami i rodzicami oraz na podstawie obserwacji zachowań uczniów. Zespół bierze także pod uwagę wyniki przeprowadzonych ankiet przez zaproszonych profilaktyków.

Program Profilaktyki GWJ podlegać będzie monitorowaniu przez cały okres realizacji.

Program Profilaktyki GWJ po pozytywnym zaopiniowaniu przez Radę Rodziców oraz Samorząd Uczniowski został uchwalony na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 21 listopada 2013r.

Zmiany zostały zatwierdzone na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 17 listopada 2015r.